

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko - podsumowanie

Podstawa prawna

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko przeprowadzono zgodnie z art. 47 Rozporządzenia Rady nr 1083/2006¹ oraz z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska².

Wykonawca Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

Wykonanie *Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko* powierzono Instytutowi Rozwoju Miast w Krakowie. Wykonawca został wybrany po przeanalizowaniu ofert, które wpłynęły od zewnętrznych firm, funkcjonalnie niezależnych od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, posiadających doświadczenie w przygotowaniu takich opracowań i spełniających wymagania postawione przez Zarząd Województwa Opolskiego.

Prognoza oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

- Przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko był Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013 (wstępny projekt, wersja nr 3b z 14 lipca 2006 r.).
- Zakres ramowy i stopień szczegółowości *Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko* [Prognozy] wynika z przepisów Ustawy Prawo ochrony środowiska, Dyrektywy nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³ oraz uzgodnień poczynionych przez Zarząd Województwa Opolskiego z Wojewodą Opolskim (reprezentującym organ ochrony środowiska) oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.
- Podstawowym celem tego opracowania było określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą powstać w związku z wprowadzaniem do realizacji ocenianego dokumentu.

Ustalenia Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

Według autorów prognozy można oczekiwać, że realizacja celów związanych z Priorytetem 4 *Ochrona środowiska* RPO WO 2007-2013, bezpośrednio spowoduje znaczące korzyści zmniejszenia istniejących obciążeń środowiska w postaci:

- ograniczenia wielkości emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i powietrza, a pośrednio zagrożeń gleb i wód podziemnych,
- wzrostu wykorzystania czystej energii ze źródeł odnawialnych, w tym z biomasy,

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L.210 z 31.7.2006)

² Dz. U. Nr 62 z dnia 20 czerwca 2001 r., poz. 627 z późn. zmianami.

³ Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. UE L.197 z 21.07.2001 s.30)

- uporządkowania gospodarki odpadami w skali lokalnej,
- zmniejszenia ryzyka powstania szkód powodziowych,
- poprawy jakościowych i ilościowych wskaźników ochrony przyrody i zwiększenia bioróżnorodności regionu.

Poza priorytetem środowiskowym, prawdopodobnie jednoznacznie korzystne skutki dla środowiska i zdrowia ludzi związane będą z realizacją przedsięwzięć:

- w Priorytecie 3 *Transport*, m.in. skierowanych na rozwój znaczenia transportu zbiorowego umożliwiającego zmniejszenie presji środowiskowej tego sektora gospodarki;
- w Priorytecie 6 *Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych*, skoncentrowanych na rewitalizacji obszarów miejskich i innych z czym związana powinna być poprawa standardów środowiskowych tych terenów.

Na ostateczną wielkość pozytywnych skutków generowanych przez Program mieć będą wpływ przedsięwzięcia w priorytetach realizujących cele pozaśrodowiskowe intensyfikujące lub wprowadzające nowe działalności, z czym wiązać się będzie pewien wzrost emisji zanieczyszczeń do środowiska, zmiany struktury przestrzennej użytkowania terenu i możliwość wystąpienia zdarzeń nagłych. Z zapisów w Programie rodzajów działań odpowiadających tym priorytetom można wnosić, że nie są preferowane w nim działalności ze swej natury uznane za szczególnie uciążliwe dla środowiska. Również skala tych przedsięwzięć ograniczona będzie do wymiaru lokalnego lub subregionalnego⁴.

Wnioski autorów Prognozy dla realizatorów Programu, mające wpływ na możliwe ograniczenie negatywnych skutków w środowisku, związanych z realizacją przyszłych projektów dotyczą:

- rozszerzenia zakresu działań przewidzianych w Priorytecie 1, m.in. o przedsięwzięcia prośrodowiskowe i eko-innowacyjne dla umożliwienia realizacji projektów odpowiadających celom systemowym II Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego, a także zapewnienia możliwości realizacji projektów z zakresu edukacji ekologicznej w Priorytecie środowiskowym;
- wprowadzenia koniecznych uzupełnień do programu m.in. w zakresie wyznaczenia celów w ujęciu ilościowym, w tym celów środowiskowych;
- postulatu wprowadzenia, na etapie kwalifikacji projektów, ocen ekologicznych przedsięwzięć pozwalających na identyfikację i analizę możliwości wzmocnienia efektów ekologicznych w przedsięwzięciach, które realizowane będą w Priorytetach pozaśrodowiskowych Programu lub też łączenia zbieżnych terytorialnie przedsięwzięć dla uzyskania tych efektów mniejszym kosztem;
- zastosowania odpowiednich kryteriów kwalifikacyjnych projektów: ekologicznych, prawnych i społecznych, uwzględniających wewnętrzne uwarunkowania Programu np. badania zgodności z innymi celami, niezależnie od wymagań wynikających z postępowań administracyjnych obowiązujących te przedsięwzięcia;
- zachowania jawności zarządzania Programem na etapie planowania, kwalifikacji projektów i wdrażania do realizacji, z odpowiednio rozszerzoną informacją pozwalającą na przygotowanie projektów przez potencjalnych beneficjentów, w sposób lepiej spełniający warunki ocen kwalifikacyjnych.

⁴ Zadania o znaczeniu krajowym i częściowo regionalnym realizowane będą przez krajowe programy operacyjne.

Konsultacje społeczne Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

- Prognoza oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko, wraz z Programem, którego dotyczyła, została zgodnie z zapisami art. 43 Ustawy Prawo ochrony środowiska poddana konsultacjom społecznym.
- Odbyły się one w okresie od 16 sierpnia do 10 września 2006 r. wg zasad i w trybie stosowanym przez Zarząd Województwa Opolskiego w poprzednich etapach konsultacji społecznych RPO WO 2007-2013, tj. m.in. przy zachowaniu zasady pełnego dostępu do konsultowanych dokumentów wszystkich zainteresowanych osób i środowisk oraz zasady partnerstwa, czyli zaangażowania do konsultacji partnerów gospodarczych i społecznych, szczególnie organizacji ekologicznych.
- Informacja o rozpoczęciu konsultacji obu dokumentów została umieszczona na stronie internetowej www.rpo.umwo.opole.pl oraz w dwóch regionalnych dziennikach - w „Nowej Trybunie Opolskiej” i w opolskim dodatku do „Gazety Wyborczej”. Na stronie internetowej umieszczono *Prognozę oddziaływania na środowisko* oraz RPO WO 2007-2013 w wersji poddanej ocenie.
- Uwagi w ramach konsultacji można było przekazywać na adres e-mailowy: konsultacje.rpo@umwo.opole.pl.
- W celu zaangażowania środowisk ekologicznych w proces konsultacji, zorganizowano dla nich spotkanie w dniu 31 sierpnia 2006 r., na którym zaprezentowane zostały zapisy obu dokumentów i główne wnioski wynikające z Prognozy. Zaproszenie do udziału w spotkaniu konsultacyjnym zamieszczono w lokalnej prasie. Dodatkowo do 31 instytucji – przedstawiciele organizacji ekologicznych i instytucji zainteresowanych tematem ochrony środowiska, wystosowano imienne zaproszenia na spotkanie. Wzięło w nim udział 25 osób.

Opinia Wojewody Opolskiego (organu ochrony środowiska) i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Zgodnie z art. 44 Ustawy Prawo ochrony środowiska Zarząd Województwa Opolskiego wystąpił w dniu 21 sierpnia 2006 r. do Wojewody Opolskiego (reprezentującego organ ochrony środowiska) i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o wydanie opinii na temat RPO WO 2007-2013 i Prognozy jego oddziaływania na środowisko.

Opinia od Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wpłynęła w dniu 11 września 2006 r. i nie zawierała żadnych uwag do Programu. Stwierdzała natomiast, że przyjęte w RPO WO 2007-2013 rozwiązania zapewniają dochowanie standardów ochrony środowiska oraz warunków higienicznych i zdrowotnych.

Wojewoda Opolski przekazał w dniu 16 października 2006 r. pozytywną opinię do obu dokumentów. W załączeniu Wojewoda Opolski przekazał „Koreferat do prognozy oddziaływania na środowisko opolskiego regionalnego programu operacyjnego RPO WO 2007-2013”, sporządzony w październiku 2006 r. przez dr inż. Adama Raka, który stanowił podstawę do wydania pozytywnej opinii przez Wojewodę.

Informacja o sposobie wykorzystania ustaleń zawartych w Prognozie, uwag zgłoszonych podczas konsultacji oraz opinii Wojewody Opolskiego i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

- Ustalenia Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

Zarząd Województwa Opolskiego zapoznał się z wnioskami i ustaleniami *Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko*. Odnosząc się do wniosków Prognozy stwierdzono, że:

- zapisy Priorytetu 1 nie wykluczają realizacji przedsięwzięć prośrodowiskowych i ekoinnowacyjnych, jednak biorąc pod uwagę cele zrównoważonego rozwoju postanowiono, że ten aspekt wsparcia przedsiębiorczości zostanie podkreślony w zapisach Osi priorytetowej 1;
- realizacja projektów z zakresu edukacji ekologicznej – w ramach Priorytetu 4 na zasadach cross-finansingu dofinansowanie uzyskać mogą szkolenia z zakresu edukacji ekologicznej, jako element lub uzupełnienie projektu inwestycyjnego;
- w RPO WO 2007-2013 uwzględnione będą docelowe wartości wskaźników monitoringu;
- wnioski dotyczące szczegółowych kryteriów kwalifikacji projektów zostaną uwzględnione, jeśli wynikają z obowiązujących przepisów prawa, w dokumentach uzupełniających do RPO WO 2007-2013. Ponadto przyjęto, że w przypadku priorytetowych projektów przewidzianych do realizacji w ramach Programu, już na etapie przygotowawczym monitorowane będą procedury oceny oddziaływania na środowisko takich projektów. Miało to miejsce np. dla projektu przebudowy lotniska w Kamieniu Śląskim. Informacje na temat przeprowadzonej w tym względzie procedury zawiera Podrozdział 7.5.4;
- postulat zachowania jawności zarządzania Programem na każdym etapie jego realizacji - RPO WO 2007–2013 realizowany będzie w oparciu o przyjęty system uregulowań prawnych, wspólnotowych oraz krajowych, jak i dodatkowe zasady, w tym partnerstwa, gwarantującej, że przy opracowaniu, wdrażaniu, monitoringu i ocenie RPO WO 2007–2013 stosowana będzie zasada partnerskiej współpracy z właściwymi organami administracji rządowej, samorządowej i innymi władzami publicznymi, partnerami gospodarczymi, społecznymi, środowiskowymi oraz innymi właściwymi podmiotami.

- Uwagi zebrane podczas konsultacji społecznych

W czasie trwania konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi na temat obu dokumentów. Jedynie podczas spotkania konsultacyjnego w dniu 31 sierpnia 2006 r. zgłoszono uwagi, odnoszące się zarówno do Prognozy oddziaływania na środowisko jak i RPO WO 2007-2013. Poniżej przedstawiono te uwagi oraz informację w jaki sposób zostały wykorzystane w obu dokumentach:

Tab. nr 1 Uwagi zgłoszone podczas konsultacji społecznych Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

Uwaga zgłoszona na spotkaniu konsultacyjnym	Sposób jej uwzględnienia
Nieaktualne dane statystyczne uwzględnione w	Uwaga uwzględniona - w pracach nad kolejnymi wersjami RPO WO 2007-2013 uaktualniano dane

<i>Diagnozie aktualnego stanu województwa</i>	statystyczne wszędzie tam, gdzie to było możliwe
Podziału środków finansowych w ramach RPO WO 2007-2013 wg proporcji, nie opartych w pełni na identyfikacji rzeczywistych potrzeb	Uwaga niezasadna - podział środków finansowych na poszczególne Priorytety RPO WO 2007-2013 wynika z przeprowadzonej diagnozy stanu województwa opolskiego, osi priorytetowych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz limitów ustalonych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Brak w <i>Prognozie oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko</i> odniesienia się do prognoz oddziaływania na środowisko, sporządzonych w województwie opolskim dla innych dokumentów	Uwaga niezasadna - prognozy te były analizowane na równi z dokumentami kierunkowymi (ich wykaz zawiera Załącznik 1 Prognozy), lecz wobec nie wystąpienia bezpośrednich związków z zakresem ustaleń RPO WO 2007-2013 nie zostały przywołane w tekście Prognozy
Zbyt pobieżne potraktowanie w Prognozie obszarów Natura 2000	Uwaga niezasadna - Prognoza identyfikuje istniejące i prognozowane do ochrony obszary siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny, w tym z inicjatywy organizacji pozarządowych, wskazuje na obowiązek równorzędności procedur ocen środowiskowych w stosunku do obu rodzajów obszarów i zwraca uwagę na potencjalne konflikty lokalizacyjne z przedsięwzięciami znajdującymi się we wcześniej przyjętych programach szczegółowych, np. małej retencji, wymagających w oparciu o te procedury, rozstrzygnięć na etapie kwalifikacji i selekcji przyszłych projektów do wsparcia przez RPO WO 2007-2013
Niezgodności <i>Diagnozie aktualnego stanu województwa</i> w RPO WO 2007-2013 i <i>Prognozy oddziaływania na środowisko</i> w zakresie oceny zasobów i jakości wód powierzchniowych województwa	Uwaga uwzględniona - zweryfikowano błędne zapisy Rozdziału 1 RPO WO 2007-2013 w tym zakresie

Źródło: Opracowanie własne.

– Opinie Wojewody Opolskiego i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Opinie obu organów były pozytywne i nie zawierały uwag. Nie wymagały wprowadzenia jakichkolwiek korekt do Programu lub Prognozy.

Monitorowanie wpływu na środowisko realizacji RPO WO 2007-2013

Monitorowanie wpływu na środowisko realizacji RPO WO 2007-2013 odbywać się będzie w ramach monitoringu opisanego w Rozdziale 5 *System realizacji RPO WO 2007-2013 – przepisy wykonawcze* Podrozdział 5.2 *Monitorowanie*. Monitorowanie będzie

prowadzone przez Instytucję Zarządzającą i Komitet Monitorujący RPO WO 2007-2013 oraz Instytucję Koordynującą Programy Operacyjne (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego).

Spośród wskaźników, za pomocą których mierzony będzie postęp w osiąganiu założonych w Programie celów osi priorytetowych (wskaźniki produktu lub rezultatu) wymienionych w Programie w Rozdziale 3 *Osie priorytetowe RPO WO 2007-2013*, wpływ realizacji Programu na środowisko monitorowany będzie za pomocą n/w wskaźników:

Tab. nr 2 Wskaźniki monitorowania oddziaływania osi priorytetowych RPO WO 2007-2013 na środowisko

Oś priorytetowa	Wskaźnik		Jednostka miary
	nazwa	rodzaj	
Oś 1 Wzmocnienie atrakcyjności gospodarczej regionu	Wartość inwestycji przedsiębiorstw w czyste technologie	produktu	Euro
Oś 3 Transport	Ilość zakupionych środków transportu publicznego	produktu	szt
Oś 4 Ochrona środowiska	Liczba projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	produktu	szt.
	Liczba projektów z zakresu gospodarki odpadami	produktu	szt.
	Liczba projektów mających na celu poprawę jakości powietrza	produktu	szt.
	Liczba projektów w zakresie energii odnawialnej	produktu	szt.
	Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń związanych z powodzią	produktu	szt.
	Powierzchnia zrekultywowana/odzyskana	rezultatu	km ²
	Liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów w wyniku realizacji projektów	rezultatu	szt.
	Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią	rezultatu	szt.
	Liczba ludności dodatkowo obsługiwana w wyniku realizacji projektów w zakresie ścieków	rezultatu	szt.
	Potencjalna wytworzona moc zainstalowana energii odnawialnej	rezultatu	MW
Oś 6 Aktywizacja obszarów miejskich i zdegradowanych	Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji i zagospodarowaniu, w tym: - miejskich - zdegradowanych	rezultatu	km ²

Źródło: Opracowanie własne.

Przewiduje się roczną częstotliwość pomiaru tych wskaźników, a źródłem danych będzie obowiązujący dla RPO WO 2007-2013 system monitorowania.

Oprócz wskaźników produktu i rezultatu dla poszczególnych osi priorytetowych w Programie zamieszczono również wskaźniki kontekstowe, których celem jest przedstawienie tła sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. (Załącznik nr 2 zamieszczony w aneksie do Programu). Ich źródłem jest system oficjalnej statystyki, tj. przede wszystkim Główny Urząd Statystyczny. Wśród wskaźników kontekstowych n/w odnoszą się do aspektów środowiskowych w regionie:

Tab. nr 3 Wskaźniki kontekstowe oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko

L.p	Zmienna/Wskaźnik	Jednostka miary
1	Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza: – pyłowych – rok poprzedni = 100 – dwutlenku siarki (bez CO ₂) – rok poprzedni = 100 – tlenków azotu – rok poprzedni = 100	kg % kg % kg %
2	Ludność korzystająca z kanalizacji – w tym na wsi – w % ludności ogółem – w tym na wsi	tys. tys. % %
3	Ludność korzystająca z wodociągów – w tym na wsi – w % ludności ogółem – w tym na wsi	tys. tys. % %
4	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ogólnej liczby ludności: - w tym na wsi	% %
5	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane: – na km ² powierzchni – w % ścieków wymagających oczyszczenia	m ³ /km ² %
6	Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów (z wyłączeniem komunalnych) wytworzonych	%
7	Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca	kg
8	Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (moc zainstalowana)	MW
9	Udział produkcji energii z OZE w produkcji ogółem	%
10	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej	%
11	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji do ogólnej powierzchni	%
12	Powierzchnia zrehabilitowanych i zagospodarowanych terenów do ogółu wymagających rekultywacji	%
13	Emisja CO₂ ogółem - na 1 mk	tys. ton/rok ton

Źródło: Opracowanie własne.

Oprócz zestawu wskaźników monitorowania wymienionych w RPO WO 2007-2013 przewiduje się funkcjonowanie dodatkowej bazy szczegółowych informacji na temat wdrażania programów operacyjnych w nowym okresie programowania. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przygotowało zestawienie dodatkowych, szczegółowych wskaźników na poziomie projektów, za pomocą których monitorowane będą postępy we wdrażaniu programów operacyjnych. Szereg z tych wskaźników będzie pomocnych przy ocenie wpływu realizacji RPO WO 2007-2013 na środowisko. W zakresie przedsiębiorczości są to np. wskaźniki dotyczące liczby przedsiębiorstw, które dokonały zmiany w produkcji w zakresie: ochrony powietrza, gospodarki odpadami czy ochrony gospodarki wodnej.

Informacja o wynikach postępowania w sprawie oceny wpływu RPO WO 2007-2013 na środowisko

- Pełny tekst **raportu końcowego** *Prognozy oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko* zamieszczony jest na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego: www.rpo.umwo.opole.pl. Elementem tego raportu jest streszczenie Prognozy, sporządzone przez Instytut Rozwoju Miast w Krakowie. Streszczenie to zamieszczono dodatkowo w Aneksie do Programu jako Załącznik nr 6.
- Postępowanie w sprawie oceny wpływu RPO WO 2007-2013 na środowisko przeprowadzone w województwie opolskim oraz wnioski z niego wypływające podsumowane zostało w Programie w osobnym rozdziale (Rozdział 7 *Ocena oddziaływania RPO WO 2007-2013 na środowisko*). Rozdział ten został dołączony do RPO WO 2007-2013 [projekt wersja nr 4 z grudnia 2006 r.] i funkcjonuje w każdej kolejnej wersji Programu.
- Na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego zamieszczane są kolejne, aktualne wersje Programu.
- Po zaakceptowaniu RPO WO 2007-2013 przez Komisję Europejską ostateczna wersja Programu zostanie także umieszczona na stronie www.rpo.umwo.opole.pl.